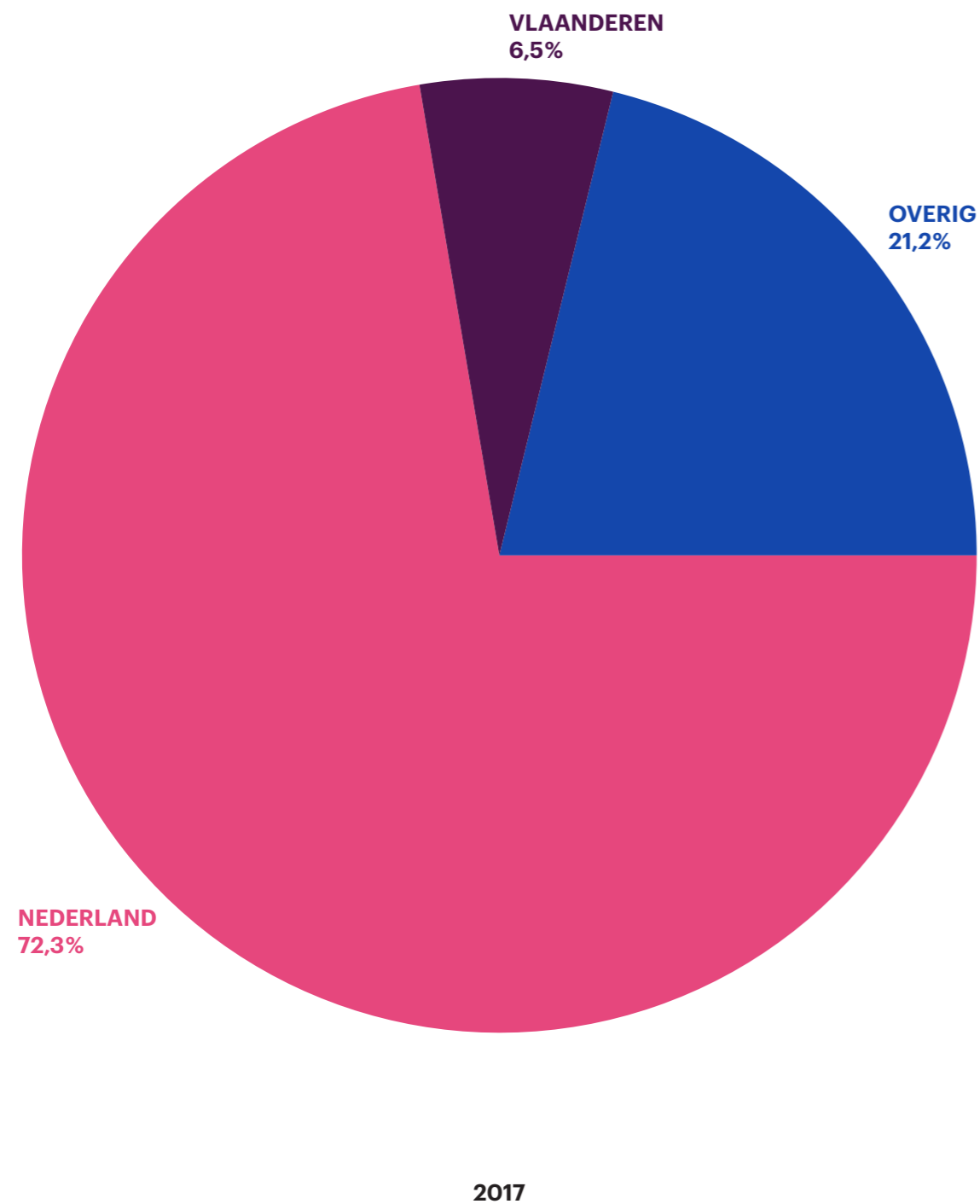

THEATER JAAR 2016

Tussentijds overzicht in voorbereiding
op het Theaterjaarboek 2018

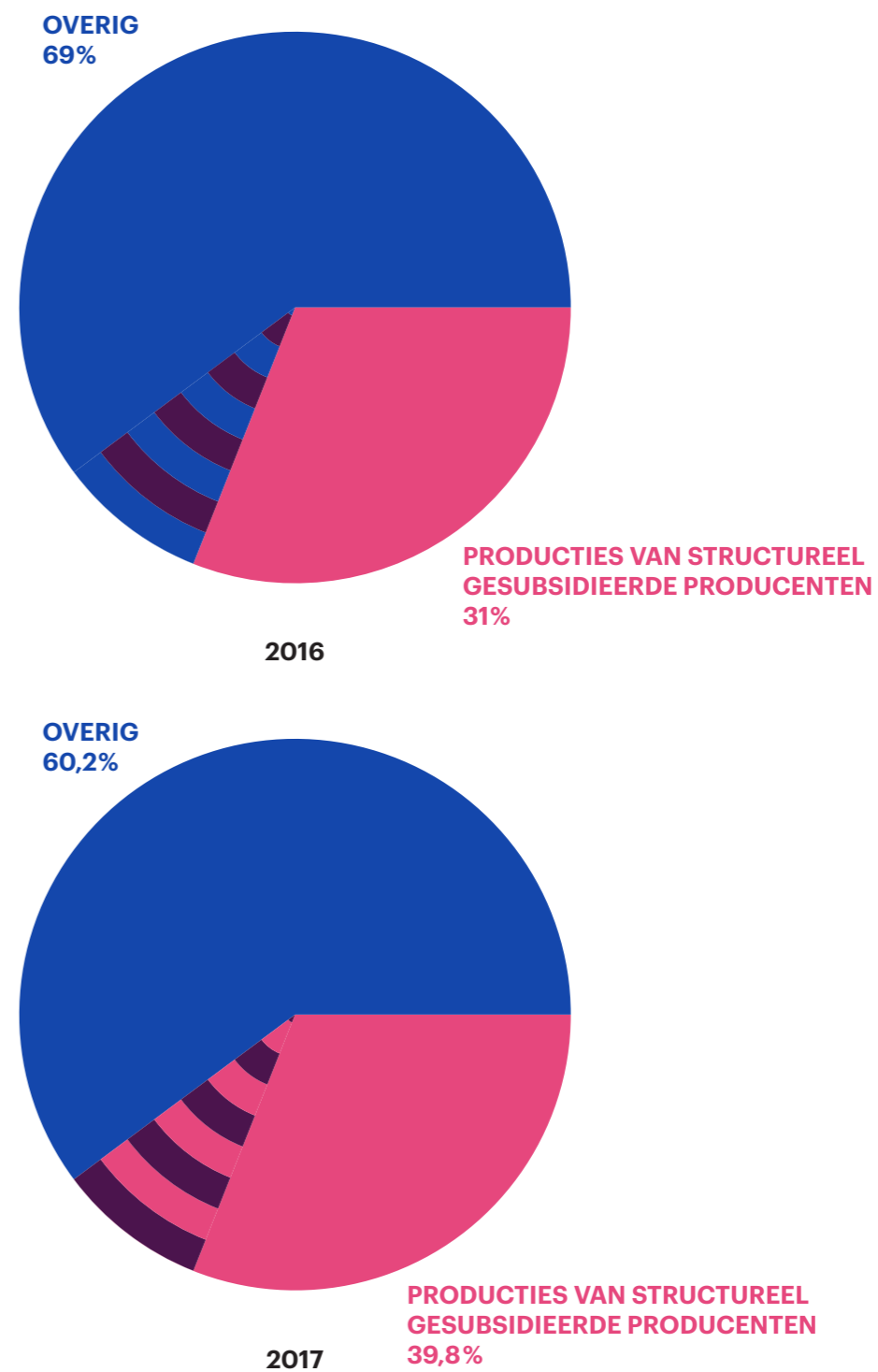
Herkomst producties

In 2017 gingen in Nederland 1167 voorstellingen in première. Dat blijkt uit een analyse gegevens van de première database van de Theatercollectie (meer over de dataverzameling in de verantwoording op de achterpagina). Daarvan waren er 844 ook daadwerkelijk een Nederlandse productie, 76 kwamen uit Vlaanderen en 247 uit de overige buitenlandse landen. Coproducties tussen Nederlandse en buitenlandse producenten (zoals *Obsession* van Toneelgroep Amsterdam en

The Barbican in Londen of *Bagdad* van Frascati en de Monty) tellen als Nederlands. De uitwisseling tussen het Nederlandse en Vlaamse veld is groot. Los van de persoonlijke kunstenaarsmigratie stijgt het aantal transnationale groepen, zoals BOG., WArD/waRD en de Nwe Tijd. Het aantal Vlaamse voorstellingen in Nederland daalde opmerkelijk. In 2016 waren het er nog 97. Het aantal voorstellingen uit de rest van het buitenland steeg: in 2016 waren het er nog 206.

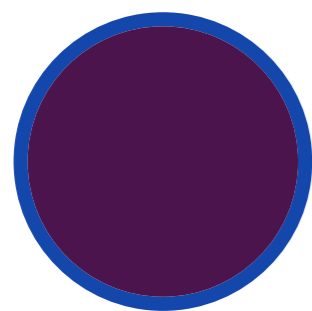
Subsidies

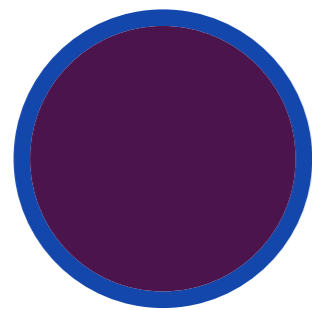
In 2017 werden 336 voorstellingen (mede)geproduceerd door een structureel gesubsidieerde instelling, dat wil zeggen dat het gezelschap of festival onderdeel van de Basisinfrastructuur is, of meerjarige subsidie krijgt van het Fonds Podiumkunsten of een gemeente. Dit aantal is fors toegenomen: in 2016 gold dit nog voor 263 voorstellingen. In 2017 is de nieuwe cultuurnotaperiode ingegaan, waarin jaarlijks ongeveer

19 miljoen euro extra beschikbaar is voor podiumkunsten. De verhoging van het budget ($\pm 12,5\%$) valt echter in het niet bij de toename van het aantal voorstellingen (28%). Een duidelijk teken dat extra geld in de sector niet wordt besteed aan betere werkomstandigheden, maar in het op peil houden en zelfs vergroten van de productie.

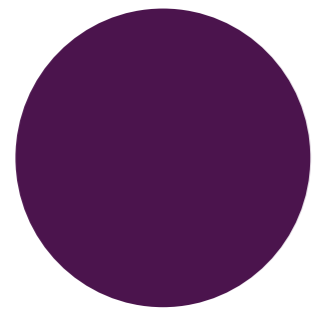
Verdeling disciplines

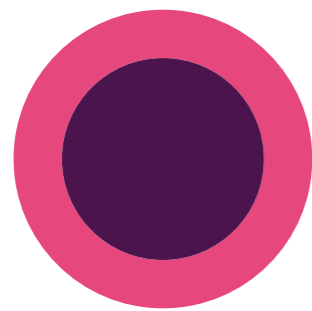
Amusement +22%

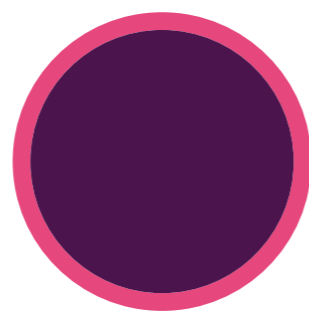
Dans +27%

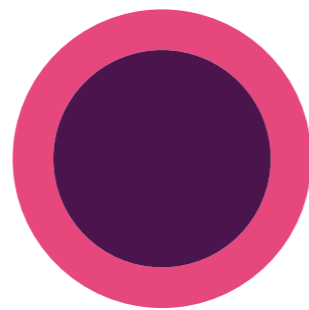
Musical ±0%

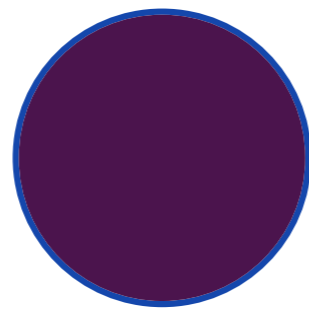
Poppenspel -54%

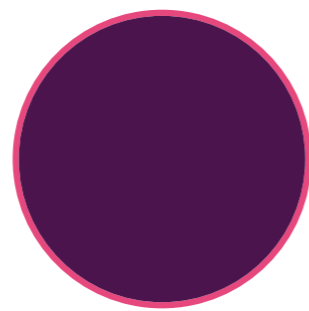
Cabaret -22%

Mime -47%

Muziektheater +9%

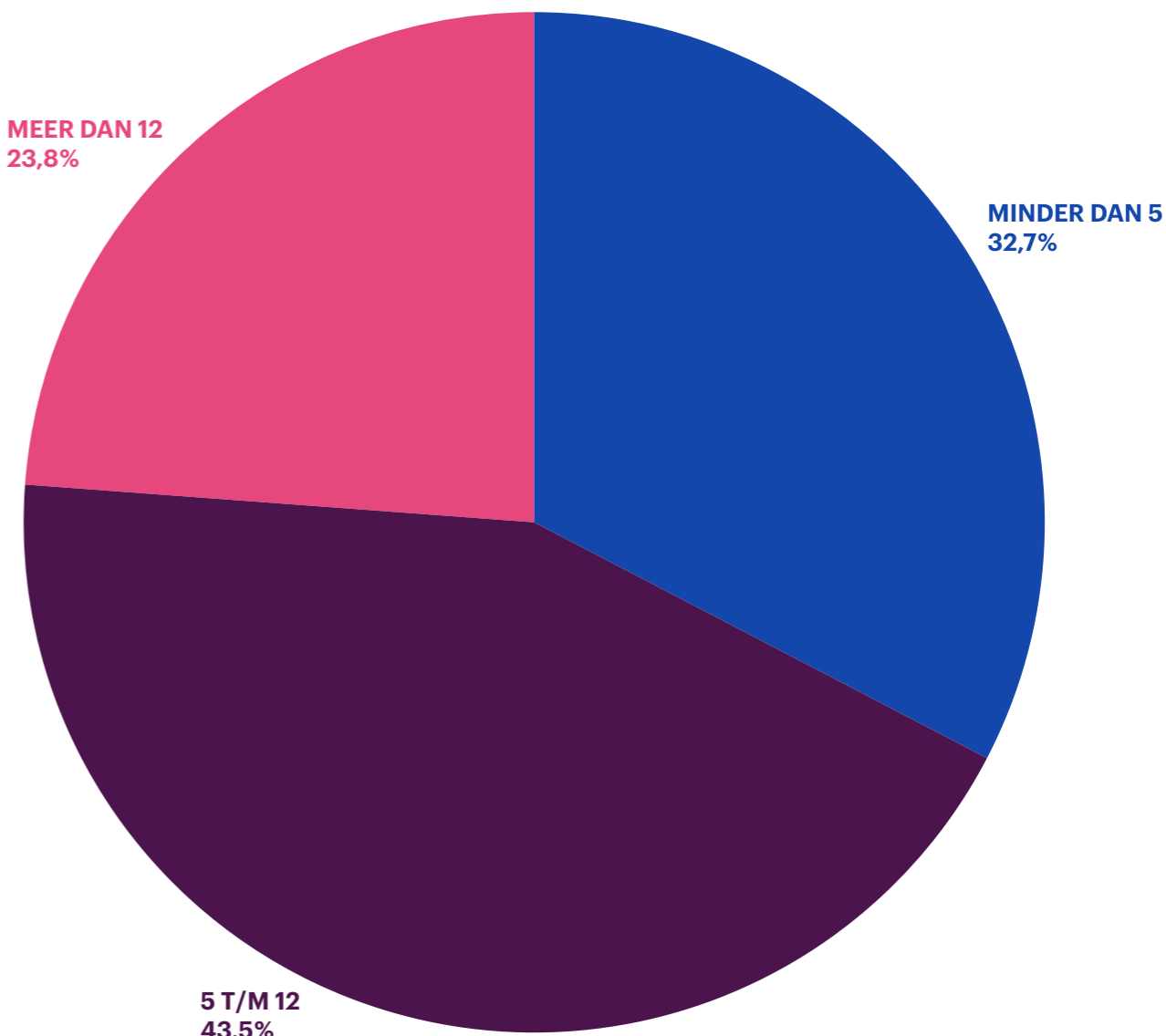
Toneel -5%

In de database wordt een vaste set disciplines bijgehouden. Dat is in de loop van de tijd steeds lastiger geworden door betekenisverschuivingen, artistieke ontwikkelingen en interdisciplinariteit. Toch geeft de indeling een nuttig beeld van hoe de sector in grote lijnen in elkaar zit. Toneel is met 983 van de 2319 voorstellingen (in de jaren 2016 en 2017 samen) verreweg het grootste genre. Dans (546) en muziektheater (403) volgen. Onder de noemer amusement worden alle verstrooiende genres genomen, van de diverse circusvoorstellingen in de theaters tot grootschalige producties voor de jeugd (denk aan de voorstellingen

over Peppa Big, Woezel & Pip en Brandweerman Sam). Ook de *Modern Art Revue* van Steef de Jong en Alex Klaasen en *Vaudeville* van de Theatergroep vallen hieronder. Zowel bij poppenspel als mime zien we een sterke afname van 2016 naar 2017. Beide ontwikkelingen voltrekken zich echter op een totaal andere manier: poppenspel kalft af, het aantal producenten van poppentheater neemt af. Mime lost op, mime-groepen en -makers noemen hun werk liever muziektheater (*Freddie* van Boogaerd / Vander Schoot), toneel (*Schwalbe speelt een tijd*), of dans (*For the time being* van Schweigman&).

Aantal medewerkers

MEER DAN 12
23,8%

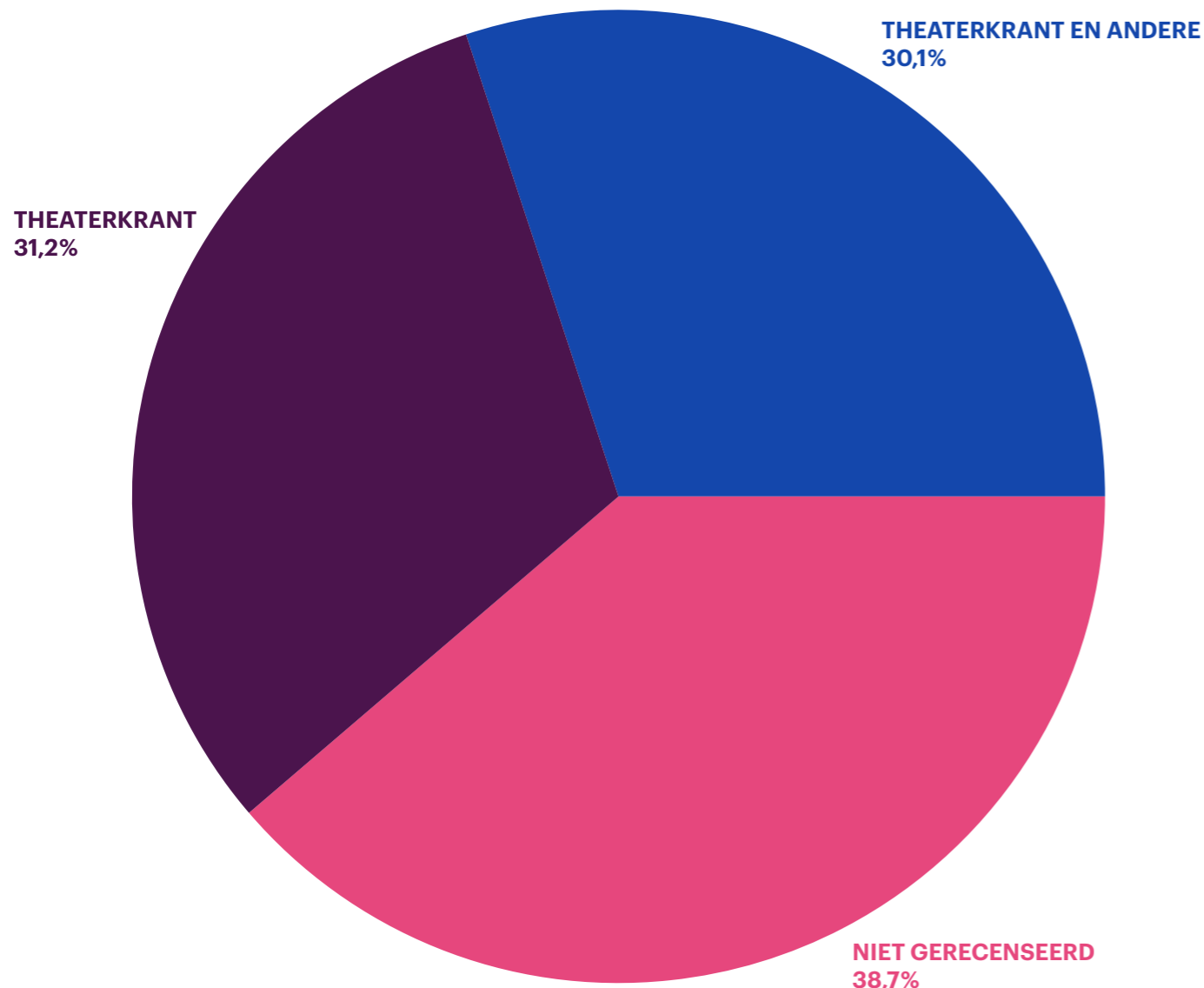

2017

In de database worden alle artistieke medewerkers aan voorstellingen bijgehouden. Jaarlijks werken er zo'n 6500 mensen mee aan de voorstellingen die in Nederland in première gaan. In 2017 waren 73 voorstellingen solo's, met name cabaret- en kleinkunstvoorstellingen. Aan 57 voorstellingen werkten meer dan

twintig mensen mee: groot bezette opera- en dansvoorstellingen, megaprojecten als *The Nation* van Het Nationale Theater, maar ook onderwijsprojecten als *WijkSafari maakt school* van Adelheid Roosen. Het aantal voorstellingen met weinig medewerkers lijkt toe te nemen, een teken van uitholling in de kunsten.

Recensies

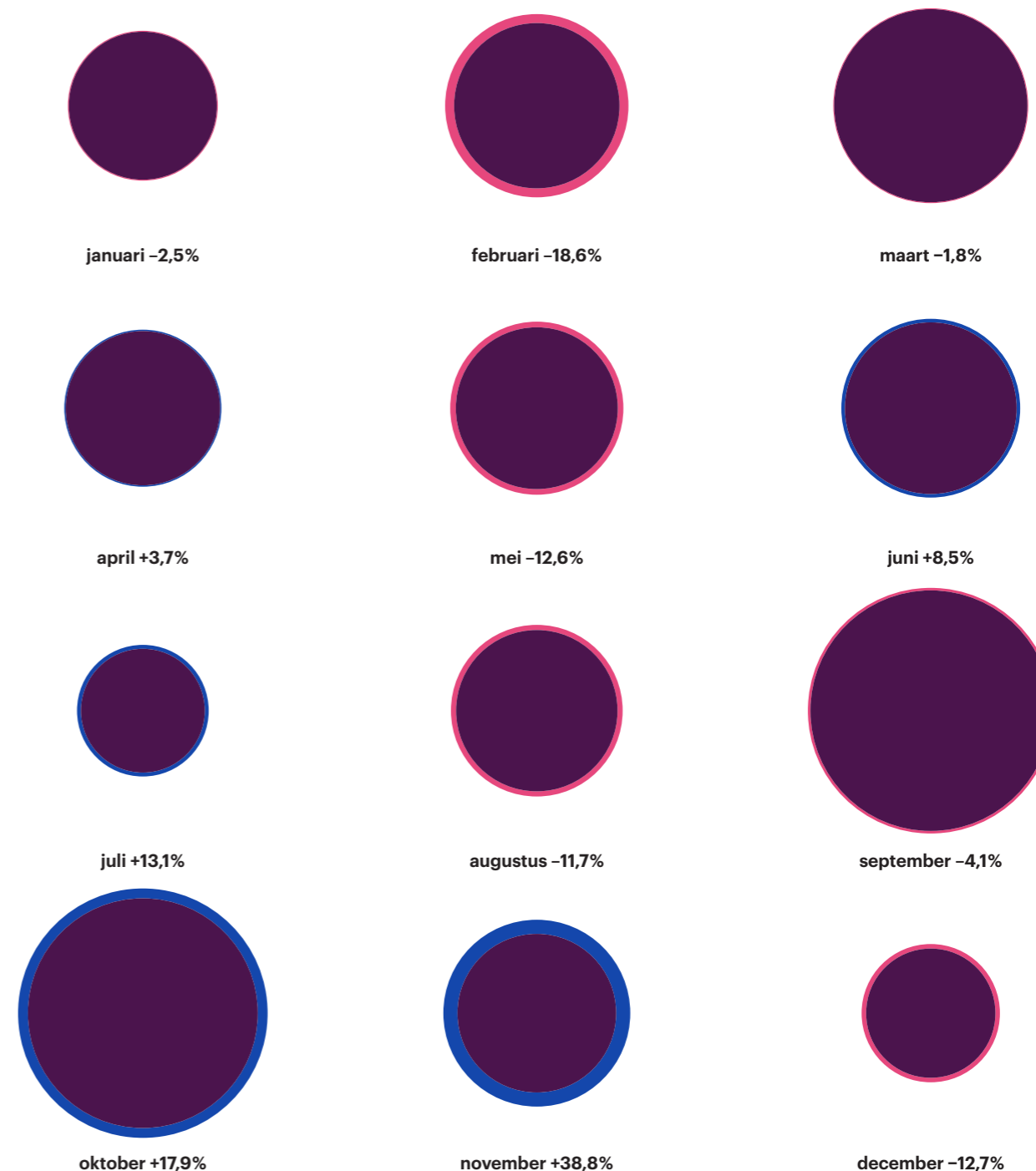

2017

Van de 1167 voorstellingen in 2017 werden er 715 gerecenseerd. Van de recensieplatforms is Theaterkrant.nl verreweg het grootst: 364 voorstellingen werden alleen besproken door Theaterkrant. 351 Voorstellingen kregen daarnaast nog minstens één andere recensie in een van de landelijke dagbladen. Als we binnen de recensies kijken naar disciplines, zien we dat in amusement en dans minder voorstellingen dan gemiddeld besproken worden, en musical en cabaret meer dan gemiddeld. Die trend wordt nog sterker als we alleen naar de dagbladen kijken: die recenseren slechts

21% van het dansaanbod, tegen 34% van het aantal cabaretvoorstellingen en 58% van de musicals. De data zijn gebaseerd op de database van Theaterkrant, waarin de redactie recensies bijhoudt van *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad*, *De Telegraaf*, *Trouw* en *Het Parool*. Slechts 36 voorstellingen werden door alle zes de grote kranten gerecenseerd. Het werkelijke aantal besproken voorstellingen is hoger: Theaterkrant.nl publiceert bijvoorbeeld ook festivalverslagen zonder beoordeling.

Verdeling première over het jaar

Het theaterseizoen heeft drie pieken: ruim 285 voorstellingen gaan uit in september of oktober en in februari/maart is een tweede, kleinere piek. Het festivalseizoen in mei/juni zorgt voor een derde piek, met bijvoorbeeld een groot aantal premières op Oerol, De Parade en het Holland Festival. Daarnaast gaan er in mei en juni steeds meer voorstellingen in première, die het seizoen erop pas op tournee gaan. In vergelijking met 2016 valt op dat in het najaar van 2017 het aantal

premières veel groter is: 274 in oktober en november 2017 tegenover 219 in dezelfde periode in 2016. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat seizoen 2017/2018 het eerste volledige seizoen is in de nieuwe subsidieperiode. Dit vermoeden, samen met de observatie dat extra subsidies tot extra producties leidt, betekent dat we voor 2018 een nog verder stijgend aantal premières kunnen verwachten.

Redactioneel

In februari 2016 lanceerde *Theatermaker* in samenwerking met werkgroep NIT na een lacune van vier jaar weer een Theaterjaarboek. In oktober 2018 verschijnt een nieuw Theaterjaarboek, deze keer als een terugblik op het seizoen. Voorafgaand bieden wij u deze speciale bijlage aan over het Theaterjaar 2017: een vergelijkend overzicht in cijfers.

Theatermaker en werkgroep NIT vinden het van belang om de ontwikkelingen in de sector te kunnen staven met cijfers die voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Alleen zo kunnen ze door iedereen gebruikt worden, actuele interpretaties over de ontwikkeling van de podiumkunsten voeden, en de waarde van kwantitatieve en andere gegevens bespreekbaar houden. De leden van Werkgroep NIT committeren zich aan de herleving van de traditie van het Theaterjaarboek, en aan nieuwe vormen van dataverzameling en datakoppeling – daarbij het belang van structurele middelen voor documentatie, analyse en reflectie onderstrepend.

Werkgroep NIT is een informele tafel van personen en instellingen die zich bezighouden met erfgoed, reflectie, archivering, debat en ontsluiting in de podiumkunsten. Zij delen de urgentie om de lacunes die op deze terreinen zijn gevallen sinds de bezuinigingen in onderlinge samenwerking op te vullen en te wijzen op witte plekken die niet zonder hernieuwde ondersteuning kunnen worden ingevuld.

Colofon

Theaterjaar 2017 is een uitgave van Stichting BPN, Werkgroep NIT en DAS Research / Academie voor Theater en Dans en wordt verspreid als bijlage bij *Theatermaker* februari 2018.

Samenstelling:
Simon van den Berg, Marijke Hoogenboom, Ditte Pelgrom, Czeslaw de Wijs

Data crunching:
Simon van den Berg

Data analyse en vormgeving:
Niels Schrader

Coding:
Pascal de Man

Met dank aan:
Floortje Bakkeren, Gonneke Janssen, Karin Veraart, Eva van der Weerd, Lyanne van Westen, Demi Wester en Hans van Keulen / De Theatercollectie, Bijzondere Collecties Universiteitsbibliotheek Amsterdam

Druk:
Printerface

© 2018

Verantwoording

Deze publicatie is gebaseerd op de premièredatabase van de Theatercollectie en Stichting TIN. De database bevat gegevens over alle professionele podiumkunstproducties die in Nederland in première gaan. De analyses zijn gebaseerd op de data die beschikbaar waren op 10 januari 2018. Die data zijn vervolgens verrijkt door de redactie van *Theatermaker* / *Theaterkrant.nl* met gegevens over subsidies en recensies.